

Wasserij

Wie maakte gebruik van de wasserij?

Tegenwoordig heeft iedereen een wasmachine. Vuile was erin en na een uurtje komt de was er schoon weer uit! Dat was vroeger wel even anders. Het schoonmaken van kleren en beddengoed was een hele klus. Alleen rijke mensen hadden geld genoeg om de was naar een wasserij te brengen. Ze lieten de was één keer in de drie maanden of per half jaar ophalen.

Wassen en bleken

Weken en stampen

In grote rieten manden kwam de was bij de wasserij aan. De was van één klant werd in een net bij elkaar gehouden, zodat er niets kwijt zou raken. Eerst werd de was in grote kuipen met schoon water geweekt. Daarna werd het gestampt. Een paard liep rondjes en bracht zo een groot rad en de stampers aan het bewegen. Dit heet de rosmolen (ros = paard).

Bleken op het bleekveld

Na de wasbeurt werd het wasgoed uit de kuipen gehaald. Wasvrouwen keken de was na op vuile plekken. Ze boenden de vlekken met borstels weg. Na het koken in een ketel werd het dampende wasgoed naar de bleekvelden gesjouwd en op het gras uitgespreid. Om de was goed te bleken werd er af en toe water op de was gesprekeld. De zon en het water zorgden ervoor dat de was mooi wit werd.

Spoelen

Als het wasgoed van de bleek kwam, ging het naar de spoelbak. Het water voor de spoelbak kwam uit de sloot. De spoelsters zaten op hun knieën in een bakje met stro. Met houten harken haalden ze het wasgoed naar zich toe. In de winter was het spoelwater ijskoud. Dan hadden de vrouwen een bakje warm water naast zich staan om hun handen te warmen.

Strijken en 'kastklaar' maken

Als de was helemaal schoon was, persten de mannen het water eruit. Als de klant het wasgoed kastklaar wilde hebben, werd de was in de strijkzaal gestreken en gevouwen. Met een meetlatje werd precies gemeten hoe de was moest worden gevouwen om in de kast te passen.

De wasserij in het Openluchtmuseum

De wasserij in het museum was van de familie Gehrels. Een van de zonen heeft de rosmolen in de blekerij laten zetten. Verder deden ze alles met

de hand. Een stoommachine is er nooit gekomen. Toen overal stoomwasserijen waren, maakte Gehrels juist reclame met zijn 'natuurwasserij'! Toch werd de wasserij op een gegeven moment te ouderwets om door te kunnen gaan. In 1936 werd de wasserij gesloten.

'In de kost'

In het museum zie je de wasserij zoals die er rond 1900 uitzag. Toen had Gehrels ongeveer twintig tot vijfentwintig mensen in dienst. Het personeel woonde bij de familie in. Ze waren 'in de kost', ook al woonden sommigen vlakbij. Omdat ze eten en onderdak kregen, was hun loon lager dan dat van andere arbeiders. Werken in de wasserij was zwaar en ongezond. De spoelster zat de hele dag op haar knieën met haar handen in ijskoud water. De strijkster stond urenlang voorovergebogen te strijken. In de was-en spoelruimte was het nat en tochtig. Gelukkig mochten kinderen onder de zestien jaar toen al niet meer werken in de wasserij.

Weinig vrije tijd

Het personeel maakte lange dagen en had weinig vrije tijd. Ze hadden niet, zoals wij, een herfstvakantie, zomervakantie en kerstvakantie. Iedereen had een uitgaansavond, een kermismiddag en een schaatsmiddag. Het was heel gewoon in die tijd om weinig vrije tijd te hebben.